

Çevre

Bugün dünyamız çok kolay kirlenecek kadar küçük, çok zor temizlenecek kadar büyüktür.

Millet olarak kültürümüzde temizlik var, çevrecilik var. En temiz düşünen, geleceği en iyi kurgulayan, çevre konusunda en iyi hassasiyetleri ortaya koyan gençlerdir, genç beyinlerdir.

Havası, toprağı, denizleri, dereleri temiz, ağaçlarla, ormanlarla, çiçeklerle bezenmiş barış içinde bir dünya oluşturmak için gençlere önemli görevler düşüyor. Bu nedenle bilimi, faydayı, çevreciliğı ve çevre bilincini ön planda tutarak duyarlı davranmak, siz gençlerimizin sorumluluk duygusuyla yaklaşacağı temel ödevi olmalıdır.

Erdoğan Bayraktar
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI

Çevre Nedir?

Çevre; insanların ve diğer canlıların hayatları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Bir başka ifade ile yeryüzünde ilk canlı ile birlikte var olan çevre, bir organizmanın var olduğu ortam ya da şartlardır.

Sağlıklı bir hayatın sürdürülmesi ancak sağlıklı bir çevreyle mümkündür. Bir ilişkiler sistemi olan çevrenin bozulması ve çevre sorunlarının ortaya çıkması, genellikle insan kaynaklı etkenlerin doğal dengeyi bozmasıyla başlamıştır.

İnsanın çevresiyle oluşturduğu doğal dengeyi meydana getiren zincirin halkalarında meydana gelen kopmalar, zincirin tümünü etkileyip, bu dengenin bozulmasına sebep olmakta ve çevre sorunlarına yol açmaktadır.

**Doğa
sevgisi
vatan
sevgisidir!**

İnsanların çevre açısından karşı karşıya kaldığı başlıca problemler şöyle özetlenebilir:

- Dünya üzerinde yaşayan nüfusun hızla artması ve buna bağlı doğal kaynak kullanımının artması, doğal kaynakların yani hava, su ve topraklarımızın her geçen gün daha fazla kirlenmesi ve önemli bir kısmının kullanılamaz hale gelmesi.
- Çevre kirliliğinin her geçen gün giderek artması.
- Ozon tabakasının incelməsi.
- Küresel ısınma ve buna bağlı oluşan iklim değişiklikleri.
- Çevrenin bozulmasına bağlı kanser ve benzeri hastalıkların giderek artması.
- Biyoçeşitliliğin giderek azalması.

TEMİZ BİR ÇEVRE,
TEMİZ BİR TOPLUMA
İŞARETTİR

*“Ülkemizde doğal olarak
yaşayan 13 sürüngen,
15 memeli, 46 kuş türü
yok olma tehlikesi ile
karşı karşıya...”*

Çevre Eğitimi ve Önemi

Toplumun bütün kesimlerini çevre konusunda bilgilendirmek, bilinçlendirmek, olumlu ve kalıcı davranış değişiklikleri kazandırmak ve sorunların çözümünde fertlerin aktif katılımlarını sağlamak çevre eğitiminin temel hedefidir.

Çevre ile ilgili konularda aktif katılım sağlayacak, olumsuzluklara karşı tepki oluşturacak, bireysel çıkarların toplumsal çıkarlardan ayrı düşünülmeceği gerçeğini kavratacak bir eğitim yöntemi uygulanmalıdır.

Çevre eğitimi yalnız bilgi vermek ve sorumluluk hissi oluşturmakla kalmamalı, insan davranışını da etkilemelidir. Bunun için eğitim çalışmalarında işitsel ve görsel materyaller ile uygulamaya ağırlık verilmelidir.

Çevrenin korunması, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi konularında gösterilen çabaların gayesi, insanların daha sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşamalarının sağlanmasıdır. Bunu sağlayacak olan da insanın kendisidir. Çünkü çevreye zarar veren de çevreyi koruyan ve geliştiren de insandır.

Günümüzde çevre bilinci, sağlıklı bir çevrede yaşamayı, temel insan haklarından birisi olarak kabul etmektedir. Bu ise ancak kaliteli bir çevre eğitimiyle mümkündür. İnsan ve çevre arasındaki etkileşimin vazgeçilmez nitelikte oluşu, çevre kavramının günümüzde kazandığı boyutlar, çevrenin ulusal düzeyde olduğu kadar, uluslararası düzeyde de yeni yaklaşımlarla ele alınması gereğini ortaya çıkarmıştır

**BAŞKASINI RAHATSIZ
ETMEK İNSAN HAKLARINI
İHLAL ETMEKTİR**

10

11

Anayasamızın 56. Maddesinde "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşın ödevidir" denilmektedir. Bu doğrultuda çevrenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi konusunda devlete ve vatandaşlara çeşitli görevler düşmektedir. Ülkemizde bugün ortaya çıkan sorunların ana sebeplerinden birisi, bilgi edinme ve bilinçlenmede karşılaşılan eksikliklerdir. Çevre bilincine sahip olmayan bir insan, yaşadığı dünyayı kendisinden sonra başkalarının da kullanacağını idrak edemez.

Halbuki çevre, bize geçmişten kalan bir miras değil; korunması, geliştirilmesi ve gelecek nesillere en güzel şekilde devredilmesi gereken bir emanettir. Toplumumuzun büyük bir kısmında çevre bilincinin yeterince oluşmaması sebebiyledir ki çevre, ilgilenmeye değmeyen bir konu olarak algılanmaktadır.

Çevre eğitiminin ana hedefi ise; yeni bir insan tipini, ahlak anlayışını ve tüketim bilincini topluma kazandırmak; ihtiyacı kadar tüketen, gelecek nesillere karşı sorumluluk hisseden, çevre sorunlarına karşı duyarlı ve bilinçli bir insan modeli yetiştirmektir.

ÇOCUKLAR LÜTFEN
ÇÖPLERİMİZİ ÇÖP SEPETİNE
ATALIM

*"Bir ton kullanılmış
beyaz kağıt,
geri kazanıldığında
16 adet çam ağacı
kesilmekten kurtulur."*

**ÇOCUKLAR YERLERE
TÜKÜRMEYELİM**

Çevre Sorunlarının Kaynakları

İçinde bulunduğumuz yüzyıl; birçok teknolojik imkanları insanlığın hizmetine sunarken, bir yanda da insanlığın ortak malı olan çevreden geri getirilmesi zor, hatta imkansız olan varlıkları da alıp götürmektedir.

Hızlı nüfus artışı ile buna bağlı olarak beslenme, enerji ve eğitim konusunda yaşanan problemler, düzensiz kentleşme, sağlıksız sanayileşme, azalan ve tükenen canlı türleri, artan kirlilik ve iklim değişikliği, dünyamızın en önemli çevre sorunlarını oluşturmaktadır.

Doğanın temel fiziksel unsurları olan hava, toprak ve su üzerinde zararlı etkilerin oluşması ile ortaya çıkan ve canlıların hayati faaliyetlerini olumsuz yönde etkileyen çevre sorunlarının tamamı çevre kirliliğini meydana getirmektedir.

Çevre kirliliği, doğanın kendini temizleme gücünün (taşıma kapasitesinin) üstünde olan yüklerin, çevrede meydana getirdiği birikimlerdir.

Doğayı kirleten ve ekolojik dengeyi bozan başlıca etken insan unsurudur. Normal şartlarda kendi kendini temizleme özelliği olan doğa, insanların ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli faaliyetleri sonucu aşırı olarak kirlenmekte ve kendi gücünü aşan bu kirlenmeyi temizleyememektedir.

SAĞLIKLI YAŞAMIN
ANAHTARI TEMİZ ÇEVRE

LÜTFEN GÜRÜLTÜ
YAPMAYALIM

"Büyük bir kayın ağacı,
72 kişinin 1 günlük oksijen
ihtiyacını karşılıyor."

18

19

Temiz bir çevre için, hep beraber el ele!

Çevre Problemlerinin Başlıca Kaynakları

Son yıllarda teknoloji ve sanayinin hızlı gelişmesi, çevre sorunlarının da artmasına sebep olmuştur. Artan nüfusla birlikte devreye giren altyapılar faaliyete geçtikleri günde bile yetersiz kalmaktadır.

Plansız endüstrileşme ve sağlıksız kentleşme, savaşlar, verimi artırmak amacıyla tarımda kimyasal maddelerin bilinçsizce kullanılmasıyla birlikte, gerekli çevresel tedbirler alınmadan üretime geçen tesisler, çevre kirliliğini tehlikeli boyutlara çıkarmıştır.

ÇEVREYİ KORUMAK
SEVGİYLE BAŞLAR

Yapılan araştırmalar dünyadaki mevcut çevre kirliliğinin % 50'sinin, son 50 yılda meydana geldiğini ortaya koymaktadır. Hızlı nüfus artışı, çevre sorunlarına önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Dünyamızın bugün 7 milyar olan nüfusu Birleşmiş Milletler tahminlerine göre 2050 yılından 9 milyar olacağı düşünölmekte olup, bu da dünyamızın ilerleyen yıllarda eğer gerekli önlemler alınmazsa çok daha büyük çevresel sorunlarla karşı karşıya kalabileceğine işaret etmektedir.

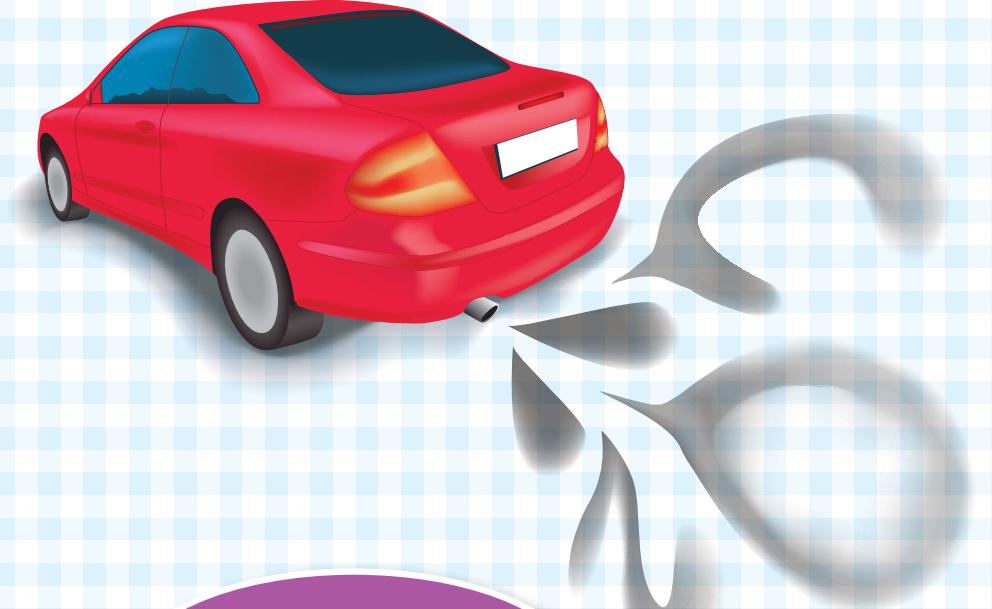

*"Dünya nüfusuna
her gün 250 bin,
her yıl 93 milyon
kişi katılıyor."*

Bunlarla birlikte çevre problemlerinin diğer kaynakları da şunlardır:

- Yüksek nüfus artışına bağlı yaşanan göçler ve düzensiz kentleşme,
- Kişi başına kullanılan enerji ve doğal kaynak miktarlarındaki artışa bağlı artan doğal kaynak kullanımı,
- Aşırı otlatma ve doğal bitki örtüsünün tahribi, ormanların tahribi, yangınları ve erozyon,
- Aşırı tüketim ve tasarrufa önem verilmemesi,
- Ev ve işyerlerindeki ısınmadan kaynaklanan hava kirliliği,
- Ulaşım araçlarından kaynaklanan kirlilik,

ÇEVREYİ KİRLETEN
GELECEĞİNİ TÜKETİR

- Madencilik faaliyetlerinden kaynaklanan kirlilik,
- Tarımsal üretimi arttırmak amacıyla bilinçsiz şekilde gübre ve zirai mücadele ilaçları kullanımı,
- Etkisi giderek artan doğal afetler,
- Atık suların arıtılmaksızın deşarj edilmesi ve kullanılması,
- Çeşitli faaliyetler sonucu ortaya çıkan her türlü atıklar,
- Sulak alanların ve göllerin kurutulması,
- Arazi kullanımının bozulması,
- Kaçak ve bilinçsiz avlanma,

ÇEVREMİZİN TEMİZLİĞİ
YURDUMUZUN
GÜZELLİĞİDİR.

*"Bir cam şişe 4000 yıl,
plastik 1000 yıl, çiklet 5 yıl,
bira kutusu 10-100 yıl,
sigara filtresi
2 yıl süreyle doğadan
yok olmuyor."*

**Çevre bize
miras değil
emanettir...**

- Giderek artan teknolojik aletlerin kullanımına bağlı olarak maruz kalınan radyasyon miktarının artması ve radyasyon kirliliği,
- Endüstriyel ve kentsel kaynaklı gürültü,
- Kıyı alanlarının hızla kirlenmesi,
- Küresel ısınma ve iklim değişikliği,
- Canlıların yaşam alanlarının hızla azalması.

3.7 LİTRE BENZİN
YAKLAŞIK 3 MİLYON LİTRE
İÇME SUYUNU KİRLETEBİLİR.

**Doğa bize
muhtaç değil,
biz doğaya
muhtacız!**

**Yarınlarımızı
bugünden
yok
etmeyelim!**

T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI EĞİTİM DAİRE BAŞKANLIĞI

Mustafa Kemal Mahallesi, Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km (Tepe Prime Yanı) Çankaya/ANKARA

E-Posta: eyd@csb.gov.tr Telefon: 0312 410 27 00 Faks: 0312 410 61 92

www.csb.gov.tr